

Надія Брайлян

ORCID ID: <https://0000-0002-7892-2481>

наукова співробітниця Науково-дослідного інституту пресознавства,
Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника
(Львів, Україна)
nabra@ukr.net

УДК : 811.161.2'373.23:159.942]"18/19"

**«ЕМОЦІЙНІ» ПСЕВДОНІМИ
УКРАЇНСЬКИХ АВТОРІВ ХІХ–ХХ ст.**

DOI 10.37222/2786-7552-2024-5-6

Вперше проаналізовано корпус «емоційних» псевдонімів українських авторів ХІХ–ХХ ст., в основу творення яких покладено назви емоцій, психологічних станів, проявів характеру. Метою статті є аналіз і систематизація цього типу псевдонімів на основі матеріалів видання «Приховані імена: словник псевдонімів українських авторів ХІХ–ХХІ ст.». Для досягнення цієї мети використано системний, аналітичний, описовий та кількісний методи. Здійснено вибірку таких псевдонімів та їх систематизацію у трьох групах: 1) псевдоніми, що описують емоції, настрої; 2) що характеризують стан, у якому відчуває себе людина; 3) що підкреслюють прояви характеру. Виявлено, що у кожній із груп наявні псевдоніми як «позитивного», так і «негативного» емоційного забарвлення, утворені від відповідних відчуттів, станів, проявів, і виділено їх у підгрупи. Серед псевдонімів, основою для творення яких слугували риси характеру, виділено також підгрупу «нейтрального» змісту. Встановлено кількісні співвідношення як у середині названих трьох груп, так і між ними.

Проаналізовано характерні особливості «емоційних» псевдонімів, зокрема притаманні їм виражені оцінку, характеристичну та експресивну функції; виявлено властиву їм високу

повторюваність однакових (чи утворених від одного кореня) псевдонімів у різних авторів. Здійснено кількісний аналіз цих особливостей; досліджено способи утворення емоційних псевдонімів.

У висновках подано кількісну і якісну характеристику «емоційних» псевдонімів, наголошено, що в цих псевдонімах найбільше акцентована саме змістова складова; їх емоційна насиченість змальовує портрет особистості автора, увиразнюючи його відчуття, стани, риси характеру, точніше, той образ особистості автора, який він хотів продемонструвати, обираючи ту чи іншу самоназву.

Ключові слова: псевдоніми українських авторів, емоції, настрої, психологічний стан, риси характеру.

Постановка проблеми: Псевдоніми українських авторів, зафіксовані на сторінках численних періодичних видань XIX–XX ст., залишаються малодослідженою сторінкою як історії українського пресознавства зокрема, так і історії України загалом. Ця проблема тим більше важлива, що псевдоніми використовувала значна кількість українських письменників, журналістів, редакторів, громадських діячів як з огляду на суспільно-політичні обставини, так і на особисті міркування й уподобання. Одну із найцікавіших і змістовно насичених груп псевдонімів становлять ті, в основу творення яких покладено назви емоцій, психологічних станів, проявів характеру. Утворена у такий спосіб група псевдонімів, очевидно, має низку особливостей, які потребують дослідження. Зокрема, аналіз «емоційних» псевдонімів дозволить виявити, які саме настрої, психологічні стани та риси характеру намагалися підкреслити своїми прибраними іменами автори, тобто фактично відтворити ті їхні образи, які вони прагнули асоціювати із своєю творчістю і намагалися презентувати світу.

Мета дослідження. Проаналізувати псевдоніми українських письменників, публіцистів, редакторів, громадських діячів, зібрані у книзі «Приховані імена: словник псевдонімів українських авторів XIX–XXI ст.», на предмет наявності серед них самоназв, утворених від певних емоцій, настроїв, психо-

логічних станів та рис характеру. Систематизувати отримані відомості, виявити притаманні цим самоназвам особливості; дослідити властиві їм функції; проаналізувати способи утворення цих псевдонімів; здійснити кількісний аналіз.

Об'єкт дослідження: псевдоніми українських письменників, журналістів, редакторів, громадських діячів ХІХ–ХХ ст. зібрані у книзі «Приховані імена: словник псевдонімів українських авторів ХІХ–ХХІ ст.», в основі творення яких лежать назви емоцій, настроїв, психологічних станів та рис характеру.

Аналіз останніх досліджень та публікацій: Окремого дослідження «емоційних» псевдонімів проведено до цього часу не було. Короткий опис цієї групи псевдонімів наведено у праці Н. Павликівської та Л. Прокопчук, у якій вони характеризуються як «псевдоніми-френоніми (від грецького *phren* – розум), які вказують на розум, характер і вдачу» (Павликівська & Прокопчук, 2021, с. 167). Ці ж автори досліджують функціональні особливості псевдонімів у іншій своїй праці (Павликівська & Прокопчук, 2020, с. 300–301), акцентуючи їх поліфункціональність, а також відзначаючи, що різним групам псевдонімів властивий різний ступінь вираженості тієї чи іншої функції.

Методи дослідження: системний, аналітичний, описовий та кількісний, які сприяли досягненню мети цієї статті, зокрема віднайденню у праці «Приховані імена...» «емоційних» псевдонімів українських авторів, їх систематизації, дослідженню їхніх функцій, семантичних особливостей і кількісних параметрів.

Виклад основного матеріалу. «Емоційними» називаємо псевдоніми, які автори утворювали на основі назв тих чи інших відчуттів, емоцій, настроїв, психологічних станів чи рис характеру. (Не беремо до розгляду псевдоніми Бідний, Немаючий, оскільки вони акцентують майнову чи станову приналежність автора, а не його самовідчуття, однак беремо до уваги псевдоніми Недоля, Нещасний, трактуючи їх саме як відчуття важкого, нещасливого життя.)

Означені «емоційні» псевдоніми можемо поділити (дещо умовно) на три групи (див. Додаток):

1. Псевдоніми, що акцентують емоції, настрої, як-от: Весесяк, Журба, Сумний.

2. Що характеризують стан, у якому відчуває себе людина, як-от: Вільний, Коханий, Недоля.

3. Що підкреслюють риси характеру, як-от: Вірна, Незлобивий, Тихий.

У кожній із цих груп наявні псевдоніми, утворені як від позитивних, так і негативних відчуттів. Так, серед емоційних, настроєвих псевдонімів (перша група) бачимо «мінорні» (Жалоба, Невеселий, Сумовитий) та «мажорні» (Веселяк); серед тих, що фіксують психологічні стани (друга група) – позитивні (Вільний, Коханий, Любенький) та негативні (Безталанний, Недоля, Самотній); серед псевдонімів, які акцентують характер (третя група) – позитивні (Вірна, Ласкавий, Правдолюбець), негативні (Необачний, Понурий, Хмурович), а також нейтральні (Звичайна, Сонний, Тихий). Таким чином виділяємо у групах ще й підгрупи, умовно називаючи їх «позитивні» «негативні», «нейтральні».

Між групами псевдонімів спостерігаємо такі кількісні співвідношення: найбільшу кількість становлять ті, що описують риси характеру (102 псевдоніми), натомість числа тих, що фіксують певний психологічний стан та емоції, є приблизно удвічі меншими: 52 і 41 відповідно.

Дуже виразними є кількісні співвідношення між псевдонімами, утвореними від позитивних і негативних відчуттів у групах. Так, у першій та другій групі – різке переважання мінорних, негативних почуттів та настроїв при утворенні псевдонімів (38 до 3 – у першій; 36 до 16 – у другій). Лише третя група, яка акцентує риси характеру, демонструє зовсім іншу картину: 52 псевдоніми – від позитивних, 29 – від нейтральних і 21 – від негативних проявів характеру.

Таким чином, утворюючи псевдоніми від відчуттів, які вони переживали, автори акцентували майже виключно негативні емоції, найчастіше це журба, сум, смуток. У випадках, коли у псевдонімі окреслювали психологічний стан, він також здебільшого був негативним: знедоленість, самотність, хоча у третині випадків акцентувалися і позитивні настрої: відчуття себе вільним, коханим. Однак, підкреслюючи у псевдонімі риси характеру, автори наголошували найбільше саме на по-

зитивних (вірність, любов до правди, щирість) та нейтральних (задумливість, тихість) проявах, і лише п'ята частина цих псевдонімів утворена від негативних проявів характеру (похмурість, зневара).

Цікаво простежити, які саме емоції, риси характеру, психологічні стани намагалися підкреслити автори за допомогою псевдонімів найчастіше. Так, найбільша кількість псевдонімів утворені від слова «журба»: Журба, Журбенко, Журлива – 19; на другому місці – від «недоля»: Недолев, Недоленко, Недоля – 14, на третьому – від «похмурість»: Похмурий, Хмурий – 10; за ними у порядку спадання: від «воля» – 8, «вірність» – 7, «правдолюбність», «сум», «смуток» і «тихість» – по 6.

Отже, переважаюча більшість «емоційних» псевдонімів повторюються, таких, які трапляються один раз, зовсім небагато – близько 10% (зокрема, це: Бадьорий, Галянтний, Жвавий, Згода, Романтичний, Сваволя). Таким чином, доходимо висновку, що для емоційних псевдонімів характерний високий ступінь повторюваності, утворювання багатьох однакових чи однокореневих псевдонімів у різних осіб від певних «знакових» емоцій, настроїв, станів чи рис характеру, серед яких найбільше від: журба, недоля, похмурість, воля, вірність.

Відзначимо випадок повторення однакового двослівного псевдоніма – Олена Журлива – у двох різних осіб. Так, цей підпис використовувала Олена Котова (дівоче: Пашинківська), а також Олена Гордієвська, яка обрала цей псевдонім, як «парний» до чоловікового, оскільки Михайло Гордієвський підписував свої праці Журливий Михайло (Вінцковський та ін., 2010, с. 318).

Більшість авторів використовували один «емоційний» псевдонім (іноді з варіаціями, як-от: наявність чи відсутність імені або й кількох різних імен; ініціалу чи ініціалів тощо), однак частина з них (21 особа) мали таких псевдонімів по кілька (15 осіб – по 2, 4 особи – по 3, 1 особа – 4 і 1 особа – 7). Рекордсменом за кількістю псевдонімів емоційного характеру (7) був К. Якубчук – автор таборового часопису «Просвітній Листок» (Вецляр, 1915–1916). Йому належать публікації, підписані «емоційними» псевдонімами Гучний К.; Жвавий К.;

Завзятий К.; Згода; Самотний; Сваюля К.; Шумливий К. (Сидоренко, 2000, с. 59). Чотири емоційних псевдоніми використовував Леонід Пахаревський, зокрема, як Ніякий та Чулий Л. підписував у газеті «Рада» (Київ, 1906–1914) «різноманітні художні та публіцистичні» твори, а також «огляди української і зарубіжної літератури» (Сидоренко, 2002, с. 229); підпис Щирий використовував у газеті «Вільне Життя» (Одеса, 1918) (Бур'ян, 2019, с. 171); Мечтатель – у газеті «Киевская Мысль» (Київ, 1906–1918) (П'ядик, 2020, с. 519).

За наявності в однієї особи кількох підписів трапляються випадки як подібної «емоційної забарвленості» псевдонімів (Самотній Гриць, Смутний Гр. – Коваленко Григорій; Обурений, Хмурий – Лютницький Антін) так і «різнонаправленої» (Вільний Іван, Недоля Іван – Бутич Іван; Журбенко Василь, Цікавий Василь – Верига Василь).

Більшість «емоційних» псевдонімів має прикметникову форму, як-от: Безталанний, Поважна, Справедливий, і лише третина з них утворені як іменник, наприклад: Веселяк, Оптиміст, Сваюля. Відзначимо наявність досить помітної групи псевдонімів із заперечним префіксом «не», як у формі прикметників (Небайдужий, Невдобний, Незлобивий), так і іменників (Небреха, Невіра, Недоля). Цікавими видаються випадки, у яких використане для створення псевдоніма слово із запереченням має чимало синонімів без заперечної частки, однак автору очевидно залежить саме на цій заперечній формі, наприклад: Невбреха, а не Правдивий чи Правдолюб; Невеселий, а не Смутний чи Сумний.

Серед «емоційних» псевдонімів майже удвічі переважають випадки, коли псевдонім має структуру повного найменування людини (прізвище + ім'я) – 126 псевдонімів, число однослівних псевдонімів становить 69. В обох цих формах наявні як прикметниковий спосіб творення псевдоніма (Плохий Панас, Тихий Конрад; Завзятий, Мудрий), так і іменниковий (Задума Андрій, Скептик Хома; Згода, Недоля). Деякі псевдоніми утворені як складні слова доволі цікавого (іноді іронічного) змісту, як-от: Горемика, Миролоб, Правдолюбець, Скоробреха, Смуткожер, Тиходум.

Висновки. Отже, багато українських письменників, журналістів, редакторів та громадських діячів (169 осіб) використовували псевдоніми, основою яких були ті чи інші емоційні та психологічні стани, настрої, прояви характеру. З огляду на такий спосіб творення ці самоназви мають низку специфічних, яскравих особливостей, насамперед високий ступінь вираженості характеристичної, експресивної та оцінної функцій, окрім властивої усім псевдонімам номінативної. Для них також характерне багаторазове повторення однакових (чи однокореневих) слів як основи творення псевдоніма у різних авторів, тобто формування самоназв на основі певних типових, символічних значень. Найчастіше такими словами були «журба», «недоля», «похмурість», «воля», «вірність».

Таким чином, у цих псевдонімах найбільше акцентована саме змістова складова; їх емоційна насиченість змальовує портрет особистості автора, увиразнюючи його відчуття, стани, риси характеру; точніше, той образ особистості автора, який він хотів продемонструвати, обираючи ту чи іншу самоназву.

Ця група псевдонімів, з огляду на згадані особливості та різноманіття закладених у них смислів, містить значний потенціал для подальших усебічних досліджень.

Література

- Брайлян, Н. (2023). *Приховані імена: словник псевдонімів українських авторів XIX—XXI ст.* Львів.
- Бур'ян, Л. (упоряд.) (2019). *Коли кривавивсь і хитався світ: українські літератори на сторінках одеської преси періоду Національно-визвольних змагань 1917—1919 років: біобібліогр. довід.* Одеса.
- Вінцковський, Т., Музичко, О., Хмарський, В., Мисечко, А., Гончарук, Т. (2011). *Чорноморська хвиля Української революції: провідники національного руху в Одесі у 1917—1920 рр.:* монографія. Одеса: ТЕС.
- Павликівська, Н. М., Прокопчук, Л. В. (2020). Псевдоніми в антропонімійній системі української мови. *Modern researches in philological sciences: Collective monograph*, 288–306. Baia Mare, Romania. <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-37-2/17>.
- Павликівська, Н. М., Прокопчук, Л. В. (2021). Псевдоніми як лінгвомаркери української етнокультури. *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries:*

Collective monograph, 2, 160–175. Riga, Latvia: Baltija Publishing. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-031-5-32>.

П'ядик, Ю. (уклад.). (2020). *Українська поезія кінця XIX – середини XX ст.*: бібліографія. Антологія. Т. VI: Олек–Пол. Київ: К. І. С.

Сидоренко, Н. (2000). *Національно-духовне самоствердження: українська таборова періодика часів Першої світової війни*. Київ.

Сидоренко, Н. (2002). Пахаревський Леонід Андрійович. *Українська журналістика в іменах*: матеріали до енциклопед. слов., 9, 229–231. Львів.

Старовойтенко, І., Горбач, Ю. (2021). *«Рада» – щоденна українська газета Наддніпрянини*: покажч. змісту (1906–1908 роки). Київ: Темпора.

References

Brailian, N. (2023). *Prykhovani imena: slovnyk psevdonimiv ukrain-skykh avtoriv XIX–XXI st.* [Hidden names: a dictionary of pseudonyms of Ukrainian authors of the XIX–XXI centuries], Lviv [in Ukrainian].

Burian, L. (uporiad.). (2019). *Koly kryvavyvs i khytavsia svit: ukraïnski literatory na storinkakh odeskoi presy periodu Natsionalno-vyzvolnykh zmahany 1917–1919 rokiv* [When the world was bleeding and shaking: Ukrainian writers on the pages of the Odesa press during the National Liberation Struggle 1917–1919]: biobibliohr. dovid. Odesa [in Ukrainian].

Pavlykivska, N. M., Prokopchuk, L. V. (2020). Pseudonimy v antroponimiinii systemi ukraïnskoi movy [Pseudonyms in the anthroponymic system of the Ukrainian language]. *Modern researches in philological sciences*: Collective monograph, 288–306. Baia Mare, Romania. <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-37-2/17>. [in Ukrainian].

Pavlykivska, N. M., Prokopchuk, L. V. (2021). Pseudonimy yak lnhvomarkery ukraïnskoi etnokultury [Pseudonyms as linguistic markers of Ukrainian ethnoculture]. *Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries*: Collective monograph, 2, 160–175. Riga, Latvia: Baltija Publishing. <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-031-5-32>. [in Ukrainian].

Piadyk, Yu. (uklad.). (2020). *Ukrainska poeziia kintsia XIX – seredyiny XX st.* [Ukrainian poetry of the end of the 19th – mid-20th centuries]: bibliohrafiia. Antolohiia. Т. VI: Олек—Пол. Kyiv: К. І. С. [in Ukrainian].

Starovoitenko, І., Horbach, Yu. (2021). *«Rada» – shchodenna ukraïnska hazeta Naddnyprianshchyny* [«Rada» is a daily Ukrainian newspaper of the Dnipro region]: pokazhch. zmistu (1906–1908 roky). Kyiv: Tempora. [in Ukrainian].

Sydorenko, N. (2000). *Natsionalno-dukhovne samostverzhennia: ukrainska taborova periodyka chasiv Pershoi svitovoi viiny* [National and spiritual self-affirmation: Ukrainian camp periodicals during the First World War]. Kyiv. [in Ukrainian].

Sydorenko, N. (2002). Pakharevskyi Leonid Andriiovych. *Ukrainska zhurnalistyka v imenakh: materialy do entsykloped. slov.*, 9, 229–231. Lviv. [in Ukrainian].

Vintkovskyyi, T., Muzychko, O., Khmarskyi, V., Mysechko, A., Honcharuk, T. (2011). *Chornomorska khvyliia Ukrainskoi revoliutsii: providnyky natsionalnoho rukhu v Odesi u 1917–1920 rr.* [The Black Sea Wave of the Ukrainian Revolution: Leaders of the National Movement in Odessa in 1917–1920]: monohrafiia. Odesa: TES [in Ukrainian].

Nadiia Brailian

Research Fellow of the Research Institute for Press Studies
Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv
(Lviv, Ukraine)

«EMOTIONAL» PSEUDONYMS OF UKRAINIAN AUTHORS OF THE 19th–20th CENTURIES

For the first time, the article analyzes the corpus of «emotional» pseudonyms of Ukrainian authors of the nineteenth and twentieth centuries, which are based on the names of emotions, psychological states, and character traits. The purpose of the article is to analyze and systematize this type of pseudonyms based on the materials of the book «Hidden Names: Dictionary of Pseudonyms of Ukrainian Authors of the XIX-XXI Centuries». To achieve this goal, systematic, analytical, descriptive, and quantitative methods were used. The following pseudonyms were selected and systematized in three groups: 1) pseudonyms that describe emotions and mood; 2) pseudonyms that characterize the state in which a person feels; 3) pseudonyms that emphasize character traits. It was found that each of the groups has pseudonyms of both «positive» and «negative» emotional coloration, formed from the corresponding feelings, states, and manifestations, and they were divided into subgroups. Among the pseudonyms based on character traits, a subgroup of «neutral» content is also identified. Quantitative correlations within and between the three groups are established.

The author analyzes the characteristic features of «emotional» pseudonyms, in particular, their inherent evaluative, characteristic and expressive functions; reveals the inherent high repetition of the same (or derived from the same root) pseudonyms by different authors. A quantitative analysis of these features is carried out; the ways of forming emotional pseudonyms are investigated.

The conclusions provide a quantitative and qualitative characterization of «emotional» pseudonyms, emphasizing that these pseudonyms emphasize the content component; their emotional intensity paints a portrait of the author's personality, emphasizing his feelings, states, character traits; more precisely, the image of the author's personality that he wanted to demonstrate by choosing a particular pseudonym.

Keywords: pseudonyms of Ukrainian authors, emotions, mood, psychological state, character traits.

Додаток¹

1. Псевдоніми, що акцентують емоції, настрої

1.1. «Мінорні»

Аврущенко Володимир Ізраїлович: Грустний
 Аров Максим: Скорбний Юрій
 Бачинський Юліан Олександрович: Сумний
 Бобрів-Муратов Василь Петрович: Смутний Василь
 Верига Василь Іванович: Журбенко Василь; *Цікавий Василь*
 Волошенко: Журба Ст.
 Волошин (Волошинов) Олександр Федорович: Журба
 Галевич Валентин Олександрович: *Доля В.*; Сумний; *Хмурий*
 Голуб Василь Максимович: Журливий
 Гордієвська Олена Оттівна: Журлива О.
 Гордієвський Михайло Іванович: Журливий Михайло
 Грабовський Павло Арсенович: Журба Павло
 Грищенко Кузьма Іванович: Журба Олесь
 Домбровська Галина Маврикіївна: Журба Галина
 Дорошенко Володимир Вікторович: Журба Вол.
 Журавський Йосип: Журба Іос.
 Залеський Осип Степанович: Жалоба Осип
 Коваленко Григорій Андрійович: *Самотній Гриць*; Смутний Гр.

¹ Курсивом виділено псевдоніми, які належать до іншої групи чи підгрупи.

Коваленко Олександр Михайлович: Журбенко Олекса
 Коваль Дмитро Якович: Журба Д.
 Котова Олена Костівна: Журлива Олена
 Крип'якевич Іван Петрович: Невеселий Ів.
 Крушельницький Антін Володиславович: Журбенко Л.; *Спокійнень-
 кий*
 Ланський А.: Печальний
 Лукіянович Денис Якович: Журбенко Л.
 Лютницький Антін Улянович: Обурений; *Хмурий*
 Марцинюк (Марценюк) Андрій: Сумовитий Грицько
 Плющ Олексій Львович: Смутненко
 Самійленко Володимир Іванович: *Самотній Я.*; Смутний; Сумний Л.
 Сергієвський Василь: Смуток В.
 Сич Яків Омелянович: Журбенко; *Поміркований*
 Скрипников Пантелеймон Терентійович: Журба Павло
 Сосюра Володимир Миколайович: Сумний
 Стебницький Петро Януарійович: Смуток Павло
 Угрюмов Семен Макарович: Сумний Семен
 Цинковський Іван: Страх Іван
 Шатульський Матвій Миронович: Журба Карпо

1.2. «Мажорні»

Барничка Петро: Веселяк
 Кандиба Олександр Іванович: Веселий Іван
 Луценко Андрій: Веселий Андрій

2. Псевдоніми, що описують психологічний стан

2.1. «Позитивні»

Бутич Іван Лукич: Вільний Іван; *Недоля Іван*
 Венгжин Микола Іванович: Безгрішний М.; *Вірний Микола; Вірний
 Тарас*
 Волчков Володимир Микитович: Вільний Володимир
 Гаврилюк Олександр Якимович: Вольний О.
 Галевич Валентин Олександрович: Доля В.; *Сумний; Хмурий*
 Горальчук Кирило Васильович: Коханий К.
 Гринько Дмитро Григорович: Вільний М.
 Климишин Микола: Недобитий; Непоборний
 Коваленко Григорій Олексійович: Вільний К.; *Недоля Олекса*
 Ладан Павло Степанович: Недобитий
 Лебедь Микола: Вільний
 Лотоцький Олександр Гнатович: Любенький О.
 Одарченко Петро Васильович: Вільний П.

Тарновський Микола Миколайович: Вільний М.
Храпливий Євген-Спиридон Васильович: Бувалий Тиміш
Шевелюк Г. Н.: Коханий Г.

2.2. «Негативні»

Арабажин Костянтин (Кость) Іванович: Недоля Кость
Афанасьєв (Атанасієв) Олександр Степанович: Недолин А.
Бердяєв Сергій Олександрович: Одинокий С.
Будзиновський В'ячеслав Титович: Недоля В.
Бутич Іван Лукич: *Вільний Іван*; Недоля Іван
Введенська Наталія Андріївна: Недоля Юрко
Головчук Павло Андрійович: Бездольний Панас
Гончаренко Лукіан Володимирович: Недоля Леонід
Грузький О.: Самотній
Єрмолаєв Яким Павлович: Самотній Яким
Забожко Сергій: Обездолений С.
Івженко О. Р.: Безталанний
Канюк Сергій Іванович: Недоленко
Керча Юрій-Іван Юрійович: Горемыка Ваня
Коваленко Григорій Андрійович: Самотній Гриць; *Смутний Гр.*
Коваленко Григорій Олексійович: *Вільний К.*; Недоля Олекса
Костів Осип Миколайович: Недоля
Кочура Михайло Никифорович: Одинокий Михайло
Крупчинський Іван: Горемика Іван
Кузьмінський Олександр Станіславович: Самотній
Лободич Василь: Нещасний Василько
Мороз Данило Костянтинович: Недоля Д. К.
Павлюк Антін Пилипович: Недоля М.
Полянський Амвросій (світське: Олександр Олексійович): Недолєв
Пономарьов Степан Іванович: Одинокий
Рибак Володимир: Самітний Володимир
Романченко Іван Савич: Доходяга Ів.
Ротац Петро Петрович: Самотній Петро
Самійленко Володимир Іванович: Самотній Я.; *Смутний*; *Сумний Л.*
Тарасенко Іван Васильович: Н. Е. Вільний; Невільний І.
Ходоровський І. С.: Бездольний І. С.
Шваб Павло Гаврилович: Недоля Павло
Якубовський Ксенофонт: Недоленко Кс.
Якубчук К.: *Гучний К.*; *Жвавий К.*; *Завзятий К.*; *Згода*; Самотній;
Сваволя К.; *Шумливий К.*
Янкевич-Сапіга І. Я.: Бездольний Ів.

3. Псевдоніми, що акцентують риси характеру

3.1. «Позитивні»

Андрієвський Олексій Олександрович: Ласкавий О.
 Бачинський Олександр Гаврилович: Миролоб; Правдолюб
 Блажунь Пантелеймон Миколайович: Вірний
 Бурова Ольга Юріївна: Верная Анастасія
 Величковський Нестор: Романтичний Грицько
 Вельма Микола Григорович: Одвертий Пилип
 Венгжин Микола Іванович: *Беззріиний М.*; Вірний Микола; Вірний
 Тарас
 Венглинський Лев: Правдолюбєць Кость Л.
 Верига Василь Іванович: *Журбенко Василь*; Цікавий Василь
 Верхратський Іван Григорович: Іван Правдолюб з Боднарова; Прав-
 долюб Петро
 Геппенер Микола Володимирович: Обачний М.
 Гехтер Мендель Гецькович-Беркович: Оптиміст
 Гординський Святослав-Юрій Ярославович: Дружній С.
 Грушевський Михайло Сергійович: Оптиміст
 Гуковський Ігор Федорович: Небайдужий Остап
 Ѓжицький Володимир Зенонович: Мрія
 Давидов Борис Дмитрович: Вірний Богдан
 Дужинський Веніамін Михайлович: Мрійник
 Елланський Василь Михайлович: Мрійник; *Проноза Валер*
 Заклинський Богдан (Теодор) Романович: Правдолюб О.
 Іваненко Дмитро Олексійович: Спокійний
 Ільницький Василь Степанович: Мудрагель Василько
 Камінський Йосип (Іосиф) В.: Правдолюбєць
 Карант Гірш Нухим-Лейбов: Бадьорий
 Карбулицький Ілярій Іванович: Об'єктивний
 Кліщ Іван: Галянтний
 Коновалець Євген Михайлович: Мудрий
 Косач Михайло Петрович: Обачний Михайло
 Косак Еміліян (світське: Ілля Васильович): Правдолюбь
 Крушельницький Антін Володиславович: *Журбенко Л.*; Спокійнень-
 кий
 Куліш Пантелеймон Олександрович: Небрєха Панько; *Необачний П.*
 Лазорик Федір Семенович: Смуткожер Іван
 Лепкий Богдан Сильвестрович: Незлобивий; *Тихий Петро*
 Матушевський Федір Павлович: Оптиміст; Чулий Ф.
 Мекелита (Микелита) Данило Федорович: Щирий
 Мирон Дмитро: Мудрий

Михалевич (Михайлевич) Панас Іванович: Обережний
 Пахаревський Леонід Андрійович: *Мечтатель*; *Ніякий*; Чулий Л.;
 Щирий М.
 Пеценюк Анастасія Михайлівна: Вірна Антоніна
 Підгірський Олег: Вірний Славко
 Скарженівський Дмитро: Завзятий
 Тянячків Данило Іванович: Обачний О.
 Француженко (Французенко) Микола Олександрович: Вірний Мико-
 ла
 Хитько (Хитьков, Хитків) Микола Олексійович: Надіжний Микола
 Черкасенко Спиридон Феодосійович: *Скептик*; Спостережливий;
 Щирий Я.
 Шаварин Микола Михайлович: Справедливий М.
 Якубчук К.: *Гучний К.*; *Жвавий К.*; *Завзятий К.*; *Згода*; *Самотний*;
Сваволя К.; *Шумливий К.*

3.2. «Негативні»

Аркас Микола Миколайович: Необачний
 Биковець Михайло Миколайович: Моторошний; Невіра Харитон
 Бурячок (Бурачок) Іван Мартинович: Невір
 Бутенко Василь Онисимович: Хмурий Василь
 Ваврук Василь Олексійович: Хмурий
 Галевич Валентин Олександрович: *Доля В.*; *Сумний*; Хмурий
 Данилевський Григорій Петрович: Скоробреха
 Елланський Василь Михайлович: *Мрійник*; Проноза Валер
 Куліш Пантелеймон Олександрович: *Небреха Панько*; Необачний П.
 Лютницький Антін Улянович: *Обурений*; Хмурий
 Марченко Іван Олексійович: Похмурий Іван
 Микитенко Іван Кіндратович: Похмурий А.
 Панів Андрій Степанович: Невіра Андрій
 Плевако Микола Антонович: Похмурий М.
 Ситник Михайло Васильович: Хмурий Майк
 Стебельський Богдан Ілліч: Хмурович Остап
 Сушко Ігор: Хмурий
 Шаповал Микита Юхимович: Понурий М.
 Якубчук К.: *Гучний К.*; *Жвавий К.*; *Завзятий К.*; *Згода*; *Самотний*;
 Сваволя К.; Шумливий К.

3.3. «Нейтральні»

Андрійчук (Андрейчук) Михайло Миколайович: Тихесенький
 Білецький Василь: Вбагливий
 Білецький Іван Осипович: Тиходум Іван; Тиходум Павло

Бордейний (Бурдейний) Іван Іфтодійович: Задума Осип; Задума Петро

Глібов Леонід Іванович: Простодушний

Гузар Роман: Тихий Стефан

Дейч Олександр Йосипович: Тихий Конрад

Деркач Василь Гаврилович: Всевидячий; Сонний

Джюль Олена (діво́че: Дельгівська): Звичайна Олена

Дзюба Іван Михайлович: Скептик Хома

Дучимінська (діво́че: Решетилевич) Ольга-Олександра Васи́лівна: Поважна О.

Іванов Андрій Петрович: Задума Андрій

Іванов Олександр Васильович: Спостерігач

Кміт Юрій: Задуманий Юрій

Костинюк Василь Васильович: Задума П.

Кузьменко Микола Лаврінович: Балакучий

Лепкий Богдан Сильвестрович: *Незлюбивий*; Тихий Петро

Маркович Дмитро Васильович: Плохий Панас [плохий – спокійний, сумирний, тихий]

Пахаревський Леонід Андрійович: Мечтатель; Ніякий; *Чулий Л.*; *Щирий М.*

Плічко Семен Климович: Невдобний Кузьма

Пуйда Василь: Тихий Василь

Савчук Георгій Н.: Тиходум Павло

Сич Яків Омелянович: *Журбенко*; Поміркований

Цисс (Цись) Олександр Данилович: Мовчій М.

Черкасенко Спиридон Феодосійович: Скептик; *Спостережливий*; *Щирий Я.*

Штанько Василь Якович: Вражливий Василь

Штілерман Наум: Тихий Наум Миронович

Якубчук К.: Гучний К.; *Жвавий К.*; *Зав'язаний К.*; *Згода*; *Самотний*; *Сваволя К.*; *Шумливий К.*